

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Debreczeni javaslat. k... n. — Tárca. A reformáció. Csánky Benő. — Közügyeink. Énekes könyvünk olcsóbbá tétele. Kiss Albert, Joó István, Balogh Ferencz. — Külföld. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Javaslat

a debreczeni ev. ref. egyházban tervezett „lelkészi — parochialis — körök“ felállításával kapcsolatos szervezetről.

III.

A javaslatnak II-ik főrésze a lelkipásztorok hivatalos teendőit határozza meg a) a rendes vagy közönséges istenitisztelet körében, b) ezen kívül, c) a lelkipásztori gondozás körében.

A templomokban a lelkészek szolgálatára nézve megmarad az eddigi gyakorlat, azon hozzáadással, hogy a nagytemplomban a nagyobb ünnepek alkalmával mindenik lelkész egymást felváltva szolgálанд.

A vasárnap és ünnep délelőtti istenitisztelet idejének kezdete ápril 24. — szept. 24-ig 9 órára, a többi időben 10 órára tűzetik ki; ezen intézkedésnek talán az a célja, hogy a távolabb lakó hívek is minden nehézség nélkül megjelenhessenek; csak hogy különösen úrvacsoraosztás alkalmával aligha rövid nem leend a kiszabott idő.

A szentírásmagyarázásra kellő gond fordítatik, csak annak indokát nem értem, miért marad el a magyarázat épen a bűnbánati héten.

Hetenként kétszer könyörgés és éneklésből álló rövid istenitisztelet tartatik minden templomban, melyen az iskolás növendékek tanítóik vezetése alatt tartoznak megjelenni.

A Debreczenben eddig szokásos bibliaolvasásról említés nem tétetik, pedig kár volna kiküszöbölni ezen igazi kálvini szokást. De természetesen nem az eddigi gyakorla-

tot kellene megtartani, melyszerint egy tanuló minden rendszer nélkül olvasott a bibliából valamely maga által választott részt, míg a harangzugás meg nem szakasztotta, hanem egy, a lelkész által kijelölt szakasz volna felolvasandó, de úgy, hogy értelmesen be is végeztessék.

Az meg teljesen érthetetlen, hogy ily gyökeres reform alkalmával meghagyatik az ünnep- és hétköznapok délutánján tartatni szokott istenitisztelet eddigi alakja, hogy t. i. azok főiskolai tanulók által végeztessenek. Debreczenben vasárnap délutánként a „Heidelbergi Káté“ magyaráztatik az e végett eleve kirendelt főiskolai tanulók által, oly módon, hogy kinek-kinek hónapokkal előbb kiadatik az általa magyarázandó részlet. E magyarázatokat a temetések, egyik-másik tanuló által könnyebbség okáért vagy szükségből elmondott prédikációk számtalanszor megszakasztják s elképzelhetjük, milyen jól veszi ki magát ily módon a kátémagyarázatot megkezdő „következik felolvasás és magyarázás végett“ stb. De eltekintve ettől, a káté nekünk symbolikus könyvünk, mely egyházunk hittételeit foglalja magában, s mint ilyen, kiválólagosan megérdemli, hogy lelkész által magyaráztassék s az abban lefektetett hitelvek hiveinknek emlékezetében gyakorta felújittassanak. Micsoda buzgóságot várhatunk pedig a néptől a kátémagyarázatok iránt akkor, ha azt magok a lelkészek elhanyagolják s kötelességből immel-ámmal teljesítő tanulók által végeztetik. Nagyon megfontolandó dolgok ezek, s ha a hétköznapi istenitisztelet eddigi alakja meghagyatik is, a vasárnap délutáni kátémagyarázatok lelkészek által való végezése minden áron életbe léptetendő.

A konfirmációra, sákramentumok kiosztására vonatkozó intézkedések az eddigi gyakorlatot tartják szem előtt.

A második főrészben mint új intézmény szerepel az anyakönyvek egységes vezetése végett felállítandó anyakönyvvezető hivatal, mely egy

1000 frt fizetéssel jutalmazandó lelkészjellegű egyénnel volna betöltendő, ki aztán köteles lenne minden az anyakönyvek vezetésével egybekötött munkálatokat teljesíteni. Az 1000 frt előállítására végett mindenik lelkész adna stóla-jövedelméből 100 frtot, 200—200 frt adására pedig a város és egyház kéretnék fel.

Mindenik lelkészi hivatal az általa végzett keresztelezés, esketés, temetés stb. adatait bevezetvén az e czélből nála letett s az anyakönyvek ellenőrzésére is szolgáló 2-od példányt képező ívekbe, ez íveket szombaton délután az egységes anyakönyvben elkönyvelés végett az anyakönyvvezetőhöz küldi, ki azokból a rendszeres anyakönyveket minden héten összeállítja.

Itt azonban felmerül azon kérdés, hogy mi történik akkor, ha anyakönyvi kivonatokra lesz szükség szombat délután előtt? Mert megtörténik nem ritkán esketések, keresztelesek és temetések alkalmával, hogy az anyakönyvi kivonat azonnal kívántatik; vajjon egy oly nagy népességű egyházban nem czélszerűbb volna-e az előfordulható tévesztések kikerülése végett is, minden nap összeállítani az előző napi események adatait, kivált ha figyelembe vesszük azon roppant óvatosságot, melyet az anyakönyvi adatok hiba nélküli bevezetése igényel?

A javaslat 73. §-a szerint hivatalos teendőket és szolgálásokat végezhetnek a főiskola lelkészjellegű tanárai is a lelkészi kar tudta és beleegyezése, illetőleg felkérése alapján, kivéven a főiskola gyakorlati lelkész tanárát, ki a főiskolai **vidéki** tanulók eltemetésére jogosítva van.

E §-nak a gyakorlati lelkész tanárára vonatkozó részére nézve lehetetlen figyelembe nem ajánlani az 1881. máj. egyházk. közgy. 85. sz. határozatát, melyszerint ő a **főiskola kebelében elhunyt**, tehát nem csak a **vidéki tanulók** eltemetésére van felhíva, tehát egyszersmind fel is hatalmazva!*)

Igen szép a munkálatnak a szegény és árva ügyéről szóló III-ik része, melynek sikeres keresztülvitele díszére válnék a debreczeni ev. reform. egyháznak, s oly például szolgálna, melynek követésére minden igazán érző ember felekezeti különbség nélkül méltán felbuzdulna. Czéloztatik itten, a városi hatósággal egyetértőleg eljárva, az utczákon és házankénti koldulás beszüntetése, oly módon, hogy az ispotályi lelkész elnöklete alatt „egy szegénye-

*) Tanári meghívóban pedig, melyet a debreczeni hely. hitv. egyház közgyűlése 1881. júl. 10-én 81. sz. a. intézett hozám, szóról-szóra ez áll: „Figyelmébe ajánlatik azon teendő is, hogy jövőre a főiskola kebelében elhunyt tanulók felett a halotti ima tartását rendszerint ezen tanszék tanára köteleztetik teljesíteni“. Köszönöm k... n-nek, hogy csak ezen én személyemet érdeklő pontra is föl hívta az olvasó közönség figyelmét. Én már megtettem eddig is a szükségesnek látszott lépéseket, hogy a javaslat rám nézve sérelmes pontja elejtessék. Nekem kathedrám iránti komoly kötelességem, hogy annak hatáskörét megszoríttatni ne engedjem. Most folyók: a debreczeni presbyteriumban e javaslat fölött a részletekre tartozó tanácskozások. Elvárom, hogy meghívóban levő korábbi határozatát a javaslati pont elejtése által újra megerősíti a nagyérdemű egyháztanács. Cs. L.

ket gondozó bizottság“ létesíttetik, melynek tagjai: minden lelkész és minden lelkészi körből egy-egy presbyter. A bizottság feladata: a munkaképes szegényeknek munkaszerzés, a munkatehetetlen aggodnak az ispotályban elhelyezése s ottan lelki-testi jólétökről gondoskodás.

Terveztetik minden lelkészi körben egy menház felállítása, hol a munkaképes szegények közül az arra szorultak meleg helyiséggel s olcsó étellel láttatnának el. E végből az önként vállalkozó kegyes asszonyokból — általuk választandó elnevezéssel — egy oly egyesület alakíttatnék, mely a népkonyhák fentartását és gondozását lehetővé tenné.

Felsorolja a javaslat azon forrásokat, melyeknek segítségével e nemes czél elérhetése reménylhető, ezek között nem utolsó az egyház tagjaitól — a koldulás megszüntetésének lehetővé tétele végett — nyerhető járulék, mert nem fér ahhoz kétség, hogy mindenki szíves készséggel hozza meg a maga áldozatát, kivált akkor, ha — ez intézmény jótékonyágában felekezetre tekintet nélkül részesíttetvén az arra szorultak — a koldulás egészen megszűnik.

Az árván maradt gyermekekről való keresztyéni gondoskodás végett minden lelkészi körben egy-egy árvaház állíttatnék, kimutatattván az e czél elérésére szolgáló források. Ezen árvaházakban ápoltatnának és neveltetnének az árvák 12 éves korukig, midőn egyes buzgó egyháztagokhoz adatnának ki, mint iparos tanoncok vagy házi cselédek. Az intézet felügyelete azonban megmaradna egész a nagykorúvá lételig, a midőn az illetők tisztességes összegecskével ellátva bocsátatnának el önálló pályájukra. Ez összeget pedig maguk állítanak elő az által, hogy kereszményök $\frac{1}{3}$ része az intézet felügyelete mellett takarékpénztárilag kezeltetnék.

A nagykorúvá létel előtt elhalt árváknak — a fentebbiek szerint gyűlt — pénze az intézet alaptökéjéhez lenne csatolandó.

Egyes feltűnően jobb tehetségű árvák kitaníttatásáról az intézet gondoskodnék.

Ezen intézetek számadásainak megvizsgálása a lelkészi körök presbyteriumainak, illetve a presbyteri közgyűlésnek jogkörébe tartozik.

A javaslat IV. része a közoktatással foglalkozik. Az egyházkerület által kötelezővé tett „Népiskolai szervezet“ szerint az egyház népiskoláiban és óvodáiban az intézkedés joga a presbyteri közgyűlést illetvén: az ezen jogát az iskolaszékek és iskolaszékek gyűlése által gyakorolja.

Terveztetik pedig minden lelkészi körben egy iskolaszék 5 taggal, ezek: a lelkész, 3 presbyter és a kör tanítói által választott egy tanító. Ezen iskolaszék vezet a maga körében az oktatás ügyét, kimutatattván a „Népiskolai szervezet“-ből részére szánt hatáskör. Éber figyelemmel kíséri a tanítást, a folyó ügyeket intézi, fontosabb ügyben az iskolaszékek gyűléséhez indokolt véleményt terjeszt fel. Minden hónapban a szükséghez képest tart egy vagy több ülést, határozatairól jegyzőkönyvet vezet. Ellenőrzi a feladott gyermekek iskolába járását, e czélből az iskolákat meglátogatja. Ülésében tárgyalás alá veszi a tapasztaltakat, ha a szükség úgy kívánja, ezekről az iskolaszékek gyűléséhez jelentést tesz stb.

Az iskolaszékek gyűlése, — mely az ez ideig fennállott „nevelésügyi szakbizottság“ teendőit is végezni fogja, — a lelkészi körökben szervezett iskolaszékek összes tagjaiból alakul. Lelkész-elnökét a presbyteri közgyűlés választja, jegyzője a presbyteri közgyűlés aljegyzője.

Rendes üléseit évnegyedenként tartja; végzéseit az elnök és jegyző aláírásával adja ki. Ugy rendes, mint szükség esetén összehívható rendkívüli ülésein tárgyalja az egyes körök iskolaszékeinek felterjesztéseit s véleményes javaslatait.

Hatásköre általában az, a mi a „Népiskolai szervezet“ 6-ik pontja alatt olvasható: a tankötelesek névsorának nyilvántartása, a tankötelezettség végrehajtása s e célból teendő intézkedések. Az egyház presbyteri közgyűlésétől küldött végzések s az egyházi felsőbb hatóságoktól vagy azok útján érkezett rendeletek végrehajtása; véleményes javaslatkészítés vagy válaszadás a felsőbb hatóságok részére stb.

Általában a „Népiskolai szervezet“-ben foglaltak az iskolaszékek és az iskolaszékek gyűlésének teendői közé vannak beosztva.

Végül kiemeli a javaslat, hogy azon esetben, ha az egyház egyházmegyévé alakul, az iskolaszékeknek a „Népiskolai szervezet“-ben előírt jogait és kötelességeit a lelkesi körök iskolaszékei veszik át és gyakorolják; az iskolaszékek gyűlése pedig az egyházmegyei tanügyi bizottság nevét veszi fel (kétségtelenül a „Népiskolai szervezet“ 75-ik §-ában foglaltak megtartásával?) s annak a „Népiskolai szervezet“-ben előírt jogait és kötelességeit gyakorolja.

Az elmondottakban rövid kivonatát találja az olvasó azon nagyfontosságú javaslatnak, mely gyökeresen átalakítani van hivatva a debreczeni ev. reform. egyházat. Adja Isten, hogy annak sikeres keresztülvitele legyen megteremtője a javaslatkészítők nemes céljainak!

k . . . n.

T á r c z a.

A reformáció.

Óh könyvek könyve, lelkünk mint csodálja
Velőket osztó fényes fegyvered!
A régi szent kor lesz valóra válva,
Míg nézzük azt a nagy történetet.
Mint torony az aluvó oczeánra
Villantja fényét a vizek felett:
Ott áll örökre dönthetetlenül
A reformátor arca egyedül.

Szilárd, kemény, igaz, hű, tiszta lélek
Teher alatt nő, mint pálmafa.
Látjuk az utat, melyen maga égett,
Hogy elborult egének csillaga.
Szikrája sincs ott alkuvó reménynek,
Ő az erő, testben a hit maga.
Rettenthetetlen, sujtó, igaz ostor,
Az ő világot eldöntő apostol.

Látjuk, a mint az egyszerű alak
Kezét teszi a lánczolt bibliára . . .
Nyisd fel a könyvet! . . . Óh mily pillanat
Az idő annyi halott századára.
A bezárt ígék odaszállanak
Égi seregként az ő ajakára,
Csatára készen hát repüljete
Szét a világba: örök tételek.

Nagy lelke féltett drága gyöngyei!
Nevét a mélyből fényre ti hozátok.
Láttátok-e őt megfélemleni,
Midőn felette eldőrdült az átok.
Tekintetét, miként nap szétveti
S a szíveken ím' olvadnak a lánczok.
Le a magasból gyarló földi por,
Szívek zsarnoka, koronás bitor!

És kelt a mustár. Törzse mily hatalmas!
Atnyújtja lombját ím' az Álpokon.
Az íge útja íme diadalmas
Az összezúzott bálvány-romokon.
Élet kel ott, hol villogott a kardvas.
A vértanunak sírja szent orom,
Megölnhetétek testét, nincsen abban;
Nézzétek él ő, íme halhatatlan!

Örökbe hagyta lelke kincseit.
Belőlük új kor hajnal-fénye támad . . .
Látjuk az Urat, a kit megfeszít
Bősz tömege a kínos Golgothának.
De nyomán kel az égi tiszta hit
Az új világra méltó koronának,
Apostol támad, a ki hű, igaz,
Mienk egészen lelke: Kálvin az.

Kitép szivéből földi köteléket.
A kárhózzal egy tanyán lakik.
Gúny, rágalom szivébe sebet éget
De lelke soha nem hajolhatik.
Az ingoványból ím' kitör az élet
Szélyelszakítva bűne lánczait.
Dicső nevednek tiszta képemása
Óh Kálvin, a te lelked alkotása!

Láng-lelke mint élt, lobogott, teremtett!
Az idő csúcsán a szövétnek ő.
Szikrái még járják a véghetlent,
A titkok titka benne sejtethető.
A fátyolon, mit lángfuvalma lenget,
Szelleme villog örökre elő.
Túlszáll a bérczen, túl az oczeánon,
Népekre hint ő áldást e világon.

Ím' itt is egy nép: emlékoszlopa.
Minek is jel a genfi temetőnek?!
Óh ne boruljon árnyékba soha
Ez élő tükre tiszta nagy nevének.
Örökre legyen ő sarkcsillaga
Multnak, jelennek, távoli jövőnek.
Jöjjön a vész a hullámok felett,
Reátekintve lelkünk nem remeg!

Csányi Benő.

Közügyeink.

Énekes könyvünk olcsóbbá tétele.

Ezen igen fontos és közérdekű ügyben egy bizottsági munkálatot fogadott el közelebb tartott egyházker. közgyűlé-

sünk. Referádánkban már megígértük, hogy e jelentést és javaslatot egész terjedelmében közölni fogjuk. Ime, sietünk ígéretünket beváltani. A beterjesztett munkálat így hangzik.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! A 61/1889. jkvi számú végzés által megbíztunk, hogy más egyházkerületekben a zsolttárok egyes példányainak ára lejjebb szállíttatván, nehogy ily olcsóbb példányok forgalomba hozatala által érdekelt pénztárunkat veszteség érje, úgy a várossal, mint a bizományossal e tárgyban kötött szerződést nézzük át, az ügy állásáról lehetőleg teljes tudomást szerezve, jelentésünket felmerülő javaslatainkkal együtt ezen egyházkerületi közgyűléshez adjuk be. Megbízásunk szerint átnéztük úgy a várossal, mint a bizományossal e tárgyban kötött szerződéseket s az ügy állásáról tisztelettel jelentjük:

1. Könyves Tóth Mihály egyházkerületi írástárnoknak 1858. jul. 25-én kelt és A) jegy alatt csatolt előterjesztése szerint az 1806. aug. 24-én tartott Convent határozata s a Helytartó tanács 1812. szept. 18-án kiadott „exclusivum privilegium“-a alapján és az usus szerint joga van Egyházkerületünknek, az Énekes könyvet a debreczeni városi könyvnyomda, vagy bármely más könyvnyomda által nyomtatni.

2. Debreczen város könyvnyomdájával az Énekes könyv nyomtatására nézve Egyházkerületünk az 1813-ik évben kötötte az első szerződést, melyszerint egy zsolttár példány nyomtatási ára egy váltó forintban, eladási ára pedig a kötetési költséggel együtt két váltó forintban állapított meg.

A második szerződés 1814-ben kelt, melyszerint egy zsolttár példány nyomtatási ára 43 váltó krajczár s eladási ára egy váltó forint és 7 váltó krajczár volt.

A harmadik és 1816-ban kötött szerződés szerint, az első szerződésben kikötött árak visszaállítottak s ezen szerződési ár 1845-ig fenmaradt. 1845-ben köttetett a negyedik szerződés, melyszerint egy zsolttár példány ára kötetlenül 54 váltó krajczár lett, mely összegből 42 krajczár a nyomtatási költségért Debreczen városát, 12 váltó krajczár pedig az Egyházkerületet illette, oly feltétellel, hogy mindegyik fél az őt illető összegből 10%-t az elárúsító bizományos javára kiadni tartozott. 1855-ben Csorba János debreczeni polgármester e téren is önhatalmúlag járt el s Telegdi K. Lajost bízta meg a zsolttárok elárúsításával s a városi tanácsnak ezen bizományossal kötött szerződésében kikötetett, „hogy az Egyházkerületnek — minden zsolttár példány után 4 és $\frac{32}{100}$ conv. krajczárnyi nyereség járjon“. Ezt követve az egyházkerület 1877-ben bízott meg egy küldöttséget, hogy Debreczen város tanácsával a zsolttárügyet rendezze. Ezen küldöttség tagjai Debreczen város tanácsának kiküldöttséivel összejöttek, de szerződést nem kötöttek, hanem tanácskozásaikról jegyzőkönyvet vettek fel, melyet B) jegy alatt csatolunk. Az ezen jkvb. foglalt megállapodások szerint az egyes zsolttár példányok nyomtatási és füzetlenül eladási ára következő: a) a nagy énekes könyvé = 42 kr; b) kis énekes könyvből a velin papíron nyomotté = 60 kr; c) kis énekes könyvből a közönséges papíron nyomotté = 36 kr; d) a régiebb nyomású graduál = 1 frt 50 kr. A nyomattandó 30,000 példány árából = 12,420 frtból bizományosnak most már 15% adatván, illette 1) a bizományost = 1863 frt, 2) az Egyházkerületet = 1821 frt 60 kr, 3) Debreczen várost = 8735 frt 40 kr. Ezen jkv alapján és értelmében Telegdi K. Gyulával mint bizományossal 1877. jun. havában szerződés

köttetett, melynek fogalmazványát C) jegy alatt mellékeljük. Ezen jegyzőkönyv és szerződés az 1877-ik év július havában tartatott egyházkerületi közgyűlés 199. jkvi számú határozata által elfogadtatott, s bár e szerződés, mely 10 évre köttetett, még az 1887-ik év június havában lejárt, mind máig tudtunkkal meg nem újított.

3. Debreczen sz. kir. város könyvnyomdája ezidőszerinti művezetőjének ezen évi október 12-én kelt és D) jegy alatt mellékelte kimutatásából kitűnik: a) hogy az 1877-iki jkv szerint nyomtatni elhatározott 30,000 példány Énekes könyv már nagy részben elárúsított, b) hogy a 8-adrészt ívű Énekes könyvből 1889-ben új kiadás, az 55-ik kiadás, és a 16-odrészt ívű Énekes könyvből 1888-ban szintén új és 3-dik kiadás nyomtatott, c) hogy ezen évi okt. 12-én készletben volt: 1) a 4-adrészt ívű Énekes könyvből (gradual) 876 példány, az 1873-iki kiadásból, 2) a 8-adrészt ívű Énekes könyvből közönséges papíron nyomtatott 7100 példány, 3) zsebkiadás velin papíron nyomtatott = 975 példány. Ezen adatok felsorolása által megbízásunk egyik részének eleget tévén, megvizsgáltuk, vajjon alapos-e a minket megbízó végzésben kifejezett azon aggodalom, „hogy más egyházkerületekben a zsolttárpéldányok forgalomba hozatala által érdekelt pénztárunk veszteséget szenved“. Vizsgálatunk eredménye következő: A füzetlen Énekes könyv nyomdai ára példányonként ez: 1) a 8-adrészt ívű, nálunk és Budapesten egyezően 42 kr; 2) zsebkiadás közönséges papírosan az itteni nyomtatás 36 kr, a budapesti 32 kr; 3) zsebkiadás velin papíron az itteni 60 kr, a budapesti 50 kr. — Ime tehát már a nyomdai árál a budapesti kiadáshoz viszonyítva, az itteni kiadás hátrányban van. De a nyomdai ár közt levő különbözethet még erősebben veszélyeztetni az általunk kiadott Énekes könyv kelendőségét nézetünk szerint az, mert a Telegdi K. Gyula bizományossal kötött szerződésben nem határozott meg az Énekes könyvi kötött példányok eladási ára, s így a bekötött példányokat vásárló közönség, a budapesti kiadású példányokat vásárolja, mert ezen bekötött példányok eladási ára a mieinknél tetemesen olcsóbb. Ugyanis a) 8-adrészt ívű, francia bőr díszkötés az itteni 5 frt, budapesti 3 frt, b) 8-adrészt ívű, bőrbe kötve, aranyvágással az itteni 2 frt 30 kr, budapesti 2 frt, c) 8-adrészt ívű, félbőr kötés, aranyvágással az itteni 1 frt 60 kr, budapesti 1 frt 40 kr, d) zsebkiadás, félbőr kötés, aranyvágással az itteni 1 frt 50 kr, budapesti 1 frt 20 kr, e) zsebkiadás, közönséges kötés, az itteni 70 kr, budapesti 65 kr, f) zsebkiadás, francia bőr, kapocszal az itteni 4 forint 50 kr, budapesti 2 forint 50 kr, g) zsebkiadás bőrbe kötve aranyvágással az itteni 2 frt 20 kr, budapesti 1 frt 50 kr.

Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés! Énekes könyvünk nyomtatási és elárúsítási viszonyait megbízásunk szerint feltárván, tisztelettel véleményezzük, hogy az egyházkerületi közgazgatási pénztár költségvetését előkészítő bizottságot méltóztassék felhatalmazni és megbízni, hogy az Énekes könyv további nyomtatására nézve Debreczen sz. kir. város tanácsával új szerződést kötve, a nyomtatási árt a budapesti árakkal egyenlően állapítsa meg; továbbá a bizományossal kötött szerződés 1887. június havában lejárván, oly bizományossal kössön új szerződést, ki úgy az elárúsítási százalékot, mint a bekötött Énekes könyvek eladási árát a budapesti kiadás árfolyama szerint időről-időre eszközölni hajlandó s arra vagyoni jótállás mellett magát kötelezi. Mely tiszteletteljes jelentésünk és javaslatunkat beterjesztve maradtunk Debreczenben, az

1890-ik év okt. hó 20-ik napján. A Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek alázatos szolgálói

Kiss Albert,
küldöttségi elnök.

Joó István,
Balogh Ferencz.

K ü l f ö l d.

Bulletin de l'association générale des Etudiants de Montpellier. Numéro spécial. Souvenir du VI-e Centenaire de l'Université de Montpellier. Montpellier 1890.

A montpellier-i egyetem ifjúsága e címet viselő s most már harmadik évfolyamát töltő havi folyóiratának májusi számát a hatszázados évfordulat emlékére külön is kiadta és megküldte a világ összes nevezetesebb egyetemeinek és főiskoláinak, ezek között a debreczeninek is. A füzet egészen az egyetem eseménydús multjának és virágzó jelenének ismertetésére van szentelve. Hatszáz év története egy egyetem életéből van benne vázolva könnyed, világos irálylyal, vonzóan, érdekesen. A cikkek nagyobb részét egyetemi tanárok írták.

Az első cikkben „A tanulók és az évszázados ünnepély” cím alatt B. Milhaud lelkes felhívást intéz a világ összes tanuló ifjúságához, egyetemi polgárságához. Leírja az ünnepély célját, hogy mily hasznos az ily összejövetel a világ minden részéről, mennyire előmozdítandja az az ifjúság összetartását, testvériesülését stb. Cikkét e lelkes felhívással zárja be: „Jöjjetek hozzánk, jöjjetek a lehető legtöbben, nem úgy fogunk fogadni mint idegeneket, nem úgy mint csupán vendégeinket, hanem mint testvéreinket. Mi valóban testvérek is vagyunk, mivel mindnyájunkat közös anya táplált és nevelt fel, közös anya, az alma parens, az Egyetem!”

A 2. cikkben P. Gashon tanár „A montpellier-i egyetem oklevéltára” cím alatt az egyetem legrégebbi okleveleit ismerteti. Az ünnepély emlékére ez okmányok is közzé fognak tétetni az egyetem történetével együtt, melyet A. Germain írt meg. A legrégebbi okmány 1180-ról datálódik, s benne VIII. Vilmos engedélyt ad bármily származású idegennek arra, hogy országában orvostant tanítson. 1220-tól kezdve Conrad bíbornok, a szentszék követe ad rendeleteket az orvosi facultásnak. 1230-ból fenmaradt egy eskü forma, melyet a kanon- és polgári jog licentiatus- és doctorjelöltjei tartoztak tenni. E korban még Montpelliernek kiváltságai közé tartozott mindkét jog tanítása; Párisban csak kanon-, Orleansban csak polgári jogot volt szabad még ekkor előadni. 1289. okt. 26-ról kél IV. Miklós pápa bullája, s e naptól datumozható a jogi, orvosi és művészeti szakok felállítása; a theologia csak később 1421-ben jön kérdésbe. IV. Miklós pápa e bullája fordulópontot jelöl az egyetem életében, ez szervezte az egyetemet s emelte az eddigi facultást egyetemi rangra, de egyúttal szentesíti az egyház tekintélyét és befolyását is az egyetemi oktatásra nézve. Az 1292. évtől kezdve Maguelone érseke örökös a vizsgák és fegyelem felett, bár olykor-olykor a polgári hatóság s Majorka királya is beavatkoznak az egyetem ügyeibe. Az 1339. évi rendeletek arra mutatnak, hogy a jogi facultásnál a belső kormányzás elve a választás volt. Választják a rektort és a többi hivatalnokokat s a fegyelmet ezek gyakorolják. Már ekkor határozottan meg van szabva egész részletesen, hogy mik a kötelességei a tanároknak, mit tanítsanak, mennyi szünetet szabhatnak; mik a kötelességei a tanulóknak,

a bedellusgeneralisnak, a bancariusoknak, e „garçons d'ordre et de service”-nek stb.

Dézi Lajos.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

A coccejanismus története. Tanulmány a protestáns theologia multjából. Theologiai magántanári vizsgálatra írta Zoványi Jenő. Budapest. Hornyánszky Viktor könyvnyomdája. 1890. Sr. 176 lap. Ára 1 frt 50 kr.

A szigorúan körülírt és megszilárdított róm. katolikus tanrendszerrel szemben a reformatió első feladata lett a maga tanrendszerét hasonló szigorúsággal körülírni s ezt a szentírás alapján készült hitvallásokban megtette a reformatió minden ágazata, még a sociniánusok is. Ez korszükség volt. Egyházzal szemben egyházat kellett szervezni. Midőn a rendszeres megállapítás százados műve elkészült, a lelkek új birodalmának határa dönthetetlenül meghúzatott: eljött az idő az új egyházra nézve, eltekintve a r. katholicismus támadásaitól, egyes alapelvekben folytatni a tovább tisztázás folyamatát, hogy a megállapodás miatt a közérdek és rokonszenv el ne forduljon a protestantismustól, mely magát bevégzettnek nem tekinthette. Így indult meg a szabad kálvinismus kebelében az elvek új vitatása és minden levezetesebb tüzponton a tovább képződés vágya és szükséglete.

Míg az angol faj főleg az egyházjog mezején tette a döntő, forradalmi előlépéseket a puritán és independens mozgalmak felidézésével: addig Hollandiában a szentírásmagyarázás fontos kérdésében keletkezett belső mozgalom, melynek megindítója azon Coccejus János volt, ki a hamburgi rabbitól tanulmányozta a héber nyelvet s már 26 éves korában a Talmud felől értekezett. A franekkerai egyetemen 1636. kezdte tanítani a héber nyelvészetet s 1649-ben a leydai egyetembe hívatott, hol 1650-től haláláig 1669. tanított, s a világ figyelmét a szentírásra vonta; nagy tétele: semmi emberi írat és hagyomány, semmi zsinati határozat nem igényelhet a szentírás mellett a maga számára tekintélyt. E szép tétel valóban a reformatóri tétel ismétlése . . . de ha túlvitten alkalmazzuk, megrendít minden fennállót, minden hitrendszert, minden hitvallást, minden zsinati alkotást, s a fennálló védői mint conservatívek vagy traditionariusok védelmi szükségből is kénytelenek voltak a fennálló mellett felkelni, — a kettős tusa szüleménye lőn az elvek és eszmék tisztázása és a szélesebb látkörnyérés mindkét oldalra nézve.

Egyes exegetának szolgáltatni ki az egész szentírást tulajdonképen nem más, mint az isteni forrást ismét egy emberi ész és így tekintély alá helyezni; s a mit le akartak rombolni: az emberi tekintélyt, új címen érvényesíteni. Mindenki elismeri ma Coccejus bibliamagyarázatának téves voltát, s maga a kéz alatti szerző kimondja: „Coccejus korához képest fejletlenek mondható exegetikai alapelve daczára sem bírt magyarázataiban arra a színvonalra emelkedni, melyen maradandó értékűt alkothatott volna” (32. l.).

Coccejus a maga által felállított elvek alapján téves eredményekre jutott, különösen a próféczia mezején, az ó-szövetségnél, a szombat tanában, és így mit sem segített neki „a nagyfontosságú és hamisítatlan ós protestáns elvek felújítása” (28. l.), mit szerző legfőbb érdeméül ró fel. Ebből azt tanuljuk,

hogy az elveket is az alkalmazás, az élet bírálja meg, s míg az elvek alkalmazói magok is emberek, az emberi ki nem zárható, s mint szerző kimutatja (34. l.), „kegyes önámítás“ lehet következménye.

A másik baja volt a coccejanismusk, hogy az u. n. scholasticismus ellen kelt síkra s maga is szörszálhasogató scholastica terére sodortatott, a szövetség vagy frigy theologiájában apróskodó boncsolásokba bonyolodott, és oly állításokba: a cselekedeti frigy a feltámadásig tart; s a kegyelmi frigy csak másodrendű szerepet visz (41. l.). Hát az nem merő scholasticismus-e, mit a büntetés mellőzés (paresis) és büntetés elengedés (aphesis) — fél és teljes bocsánat műszavai körül fejtett ki? Sajátságos szétszedő magyarázatával a szombat szentsége kérdését oly csodálatosan értelmezte, hogy következményében tulajdonkép a vasárnap eszméjét rendítette meg. A világiak és könnyelműek ledér osztálya tapsolt az új magyarázatnak, s a francia földről behonosult féket nem tűrő divatok, mulatságok terjedésével a coccejan lelkészek dicsekedtek, fenhirdetvén: ők az idő szellemével tartanak. Erkölsi komolyság hanyatlását vonta maga után a szombat szentségének gyengítése, s e visszaesés nagyban gyengíté a coccejanisták erejét, súlyát, népszerűségét. Csakugyan a szombat kérdése pattantotta ki a vita első szikráját. A méltán nagy tekintélyű *Hornbeck* János leydai tanár védelmére kelt a vasárnap szigorú megünneplésének; hangoztatta a coccejus-féle radikál elv kellő lágyítását és mérséklését, midőn a biblia főtekintélyén kívül és mellett jelentősnek tartotta az egyház és hű tudósai nézetét is, mely — mint a tapasztalat is mutatja — nem semmisíthető meg könnyedén. Az 1655. és 1658. keletkezett összeállítás mind élesebbé vált, úgy hogy a hollandi rendek 1659. elleneztek a zsinati tárgyalást. Különösen *Voetius* Gisbert tekintetett a conservativok fejének s a két theologiai ellenpárt coccejánusok és voetiánusok neve alatt küzdött; *Mastricht* Péter utrechtli tanár (*Theoretico-practica Theologia*. 1724.) e pártnevekről jegyzé meg „*quae utinam audita nunquam fuissent*“, mert e tusákból „*major concitata est animorum suraxis, quam res exigebat*“ (p. 1174.).

Balogh Ferencz.

(Folyt. köv.)

Egy 19 oldalra terjedő kis röpiratot vettünk, mely e cím alatt jelent meg: *A gróf Csáky-féle* (f. é. febr. 26-án 10,086. sz. a.) ministeri rendelet törvényességéről. *Irtta Világhy*. 1890. Megjelent hol? nem tudhatni, miután az a lap, melyen a nyomda megjelölése szokott kinyomatva lenni, alulról egy újnyira le van metszve. Szerzője tehát a legteljesebb homályba burkolódzik, miért miért nem, ő tudja legjobban; pedig vélekedésünk szerint — mai viszonyaink közt nem félhetett a proscriptiótól! Az országgyűlés mindkét háza tagjainak van e kis füzet szánva, szerző tehát a született és nem született törvényhozókat akarja felvilágosítani azon kérdés felől, hogy ama ministeri rendelet mennyiben vindikálhatja magának hazai törvényeink alapján a „törvényes“ epithetont. Szerző szerint hogy mily törvény alapján minősíthette a kultuszminister febr. 26-iki rendeletében kihágásnak a keresztlevelek át nem küldését, — erre ugyan „feleletet nem fog adhatni“. A minister védelmezését nem tarthatjuk feladatunknak, de ha a jövőbe belátnunk szabad, világos előttünk, hogy *Világhy* úr támadása nem fog a miniszternek nagyobb fejfájást okozni, mint a többi világi és nem világi író és szónok hado-

názása már okozott vala, s a küszöbön levő budget vita alatt nem igen félthetjük azon zivatartól, melyet ezen röpirat a politikai pártok ultraconservativ elemei részéről feléje zudíthat.

De szerző szerint megsértette a miniszter az 1827. XXIII. t. cz. 5. §-át s 1878. évi büntető törvénykönyvünknek 397. szakaszát is. Amabban „az egyházak anyakönyveiről“ van szó, melyekből „mindenki, a kinek arra szüksége van. kivonatot ezentúl is az illető lelkésztől kérjen és kapjon“; — emebben pedig ki van mondva, hogy: „az anyakönyvekből hiteles kivonatok és bizonyítványok vagy okiratok kiadására jogosított személyek azon cselekményeikre nézve közhivatalnokoknak tekintendők“ stb., s azután a komáromi apát-plebánosnak a belügyminiszter úrhoz a f. évben intézett fölebbezését ismer-teti hasábosan, hogy a nevezett plebános úrnak (a ki melleleg legyen megjegyezve, a tatai plebánossal vetélkedik a felesleges érdemek szerzésében az elkeresztelések törvénytelen üzése körül) érvelésével legyen kimutatva a miniszteri eljárás törvényellenessége. Persze V. úr figyelmét elkerüli az a világos dolog, hogy illetékes anyakönyvi kivonatot csak illetékes lelkész adhat ki, az elkeresztelő plebános tehát törvényellenes scripturájának közhitelességére egyáltalán nem számíthat s ilyen erővel a tekintélyében megsértett állam meghunyaszkodás nélkül azt csak fel nem ruházhatja. De logikája a büntető törvény idézésénél is cserben hagyja, mert hiszen ottan is a hiteles kivonatok kiadására jogosított egyénekről van szó, már pedig az elkeresztelő plebános, az állam törvényei szerint más keresztyén vallásfelekezethez tartozó gyermek keresztelési bizonyítványának kiadására jogosított személy semmiféle „inductió vagy deductió alapján“ — nem lehet!

„No de a koczka el van vetve, — szól V. úr. Szelet vett a miniszter úr, csoda-e, hogy vihart aratott. Országszerte nemcsak a papság, de mindazok körében, a kikben van még jog- és igazságérzet, általános a fölháborodás, mert látják, tapasztalják, hogy a szabad alkotmányos hazában pátensekkel kezdenek kormányozni, a melyekben stat pro ratione voluntas!“

Nem idézek tovább, mert már ebből is láthatod t. olvasóm, hogy miért van ezen füzetnek illető lapjáról még a nyomtatási hely is levágva; bizonyára nem akart az illető nyomda a világ előtt azzal dicsekedni, hogy *Világhy* úr eszméinek ő lett terjesztője.

Szerző tehát felháborodással fogadja a miniszternek a törvényből folyó intézkedéseit, melyekkel lépést tett a vallási viszonyosság megvalósítása felé!! Valóban, érdemet szerzett jelen munkájával arra, hogy elküldjük — Saragossába, a hol, a mint tudjuk, a kath. congressus csak e napokban tiltakozott a vallásszabadság ellen.

(—CS—R.)

Különfélék.

Zsinati előkészület reformált egyházunkban. A tavasszal tartott egyetemes konvent egy 24 tagból álló zsinati előkészítő bizottságot nevezett ki, mely bizottság 3 albizottságra oszlott fel, u. m. egyházalkotmányi, egyháztörvénykezési s iskolaügyi albizottságra. Az első albizottság ismét 3 csoportra oszolva kezdett a munka előkészítéséhez, t. i. a szoroson egyházalkotmányi bizottság, mely az egyházi törvények 1—179. §-ait, a második küldöttség, mely 180—215. §-ait, a harmadik küldött-

ség, mely a 216—236. szakaszait revideálja. Az első albizottságnak azon tagjai, kik az 1—179. §-okat nézték át, már két ízben, augusztusban és most nov. 4-én tartottak tanácskozást Debreczenben és a munkát be is fejezték immár; még csak az van hátra, hogy az rendszeresen összeállíttassék és sokszorosíttassék. E hóban a munkát a bizottság tagjaihoz már meglesz küldhető, úgy hogy december első napjaiban az első albizottság összehívható lesz; annyival inkább, mert a lelkészválasztási törvényjavaslat is készen van, még pedig a lelkészjelölő bizottságok hatáskörére nézve gyökeresen nagy módosításokkal. Az egyházalkotmányi tervezetet készítették Gróf Degenfeld József, Ritoók Zsigmond, Széll Kálmán és Tóth Sámuel. A lelkészválasztási törvényjavaslatot Szász Károly és Szilády Áron.

Reformációi ünnepély a debreczeni főiskolában. Régen nem volt alkalmunk olyan lelkes, egyszerűségében szép, a hit, a kálvinista meggyőződés erejétől buzgó ünnepélyen lehetni, mint a minő mult vasárnap délután főiskolánkban, a hittanszaki önképző társulat által a reformáció emlékére tartatott. Valóban mintha ifjaink versenyezve igyekeztek volna bemutatni, mily lélekkel szívták be ez anyaiskola falai közt azt a komoly hitbeli meggyőződést, mely tud és a mely egyedül tud igazán lelkesedni és lelkesíteni. Nem volt a hallgatóság közt senki, a kit magával ne ragadott volna a szent ihlettségnek bizonyos neme, látva a hittől lelkes ifjak tiszta, nemes lelkesültségét. Az ünnepélyt a főiskolai énekkar szép éneklése nyitotta meg, mely azután még kétszer énekelt, mindig a tőle már egészen megszokott praecisítással. Ezután a társulat ifjú felügyelő tanára, Erdős József theol. tanártársunk tartott „A protestantismus lényege és feladata” czímmel felolvasást. A mit ebben a bibliáról, a reformátorokról s a hitvallási könyvekről hallottunk: örökké igaz és egy református theologiai tanárhoz illő beszédek azok. E felolvasást megszereztük lapunknak s előre fölbívjuk jövő számunkra olvasóink figyelmét, melyben azt vezérezkik gyanánt fogjuk közölni. Csánky Benő esk. felügyelőnek nagy hatással előadott alkalmi szép költeményét már mostan közöljük. Szünet után Balogh Ferencz 4 th., B. F. tisztelt tanártársunk szép készültségű fia tartott felolvasást „Kálvin mint prédikátor” czímmel. E felolvasás bevezetése rövid képet ad az idevágó irodalomról, fejtegetvén, mily mellőzött, elhanyagolt szempont volt ez a mult évtizedig. Ezután rátér Kálvin prédikatori működésének kimagaslóbb mozzanataira, kiemelve párisi, genfi első, strassburgi s végre genfi második munkálkodásának fénypontjait. Majd számadatokkal illusztrálja Kálvinnak e téren is nyilvánuló óriási tevékenységét. Elbeszéli ezután Kálvin prédikációinak megjelenési módját, melyszerint a nagy reformátor ritkán készülvén írásbelileg beszédeire, ügyes gyorsírók írták le azokat ajkairól. Előadja, micsoda kötelességeket tűzött K. a prédikátor elé; majd elmondja K. nézeteit a prédikáció szerkezetéről. Jellemzi ezután K. beszédeinek irányát, idézvén erre vonatkozólag saját szavait egyik prédikációjából. Végül rajzolva röviden K. szónoki előadását, Viguié párisi theol. tanár egy ide vonatkozó nyilatkozatával záródik a felolvasás. Szeretjük az ifjú nemzedéket, annak öntudatát emelni, buzgóságát még nagyobb lángra gyújtani. E czélből, de meg közérdekű voltánál fogva is a nagyon érdekes felolvasást szintén kiadjuk lapunkban. Utolsó felolvasás Jánossy Zoltán 4 th.-é volt, a ki felolvasása előtt és végén lelkes szabad előadásával valóban egészen lángra gyújtotta a már különben is jól hangolt hall-

gató közönséget. Oly meleg, lelkes, emelkedett, hittől, tüztől lángoló szép szavak valóban nem nagyon gyakran hangozhatnak egy ifjú ember ajkairól, a hogy ez a mi fényes tehetségű tanítványunk ez ünnepélyen beszélt. Felolvasása előrebocsátott bevezetésében szól általában a reformációról, különösen annak hazánkban elterjedéséről. E rövid bevezetés után, reá térvén tulajdonképeni tárgyára, — Méliusznak főként az erdélyi unitarismus ellen folytatott küzdelméről olvasott föl, megemlítvén itt a gyulafehérvári (1568), nagyvárad (1569) vitatkozásokat, a debreczeni (1567) és csengeri zsinatokat (1570), illetve Méliusznak e helyeken való szereplését. Ezután felolvasó Méliusz Péternek irodalmi, hitszónoki, lelkészi és tanítói munkásságát mutatta föl s végre érinté halálát . . . A felolvasást követő zárbeszédben kifejezést adott a felolvasó amaz eszmének, mely már régóta forrongott a buzgóbbak lelkében: „emléket a nagy-nak!” — e beszédet imádság zárta be ahhoz, ki ama „gránit férfit” egykor Mózesül adá nekünk, kiben nincs változás, ki ma is „legjobb Atyánk, vezérlő Istenünk”. — A teljesség kedvéért e felolvasás bevezetését és zárszavait is közölni fogjuk. Az ünnepélyhez pedig gratulálunk ifjainknak. Az a lelkesült melegség, mely mostani fölléptöket jellemzé, legyen nálok élő és éltető erővé majd kinn az élet küzdterein is. Akkor élni és virágozni fog egyházunk.

Helyreigazítás. Lapunk 41-ik számában tudósítást adtunk a békés-bánáti egyházmegye közgyűléséről. A terjedelmes tudósítás két pontjára vonatkozólag utólagosan kimerítő információt nyertünk, mit is a következőkben közölhetünk. Nevezetesen a becskerekai egyháznak az egyházmegyéhez intézett meghívásában használt címzést a gyűlés világi elnöke azért nem helyeselte, mert, noha — úgymond — be is csempészte magát konventben és zsinatban az a téves szokás, hogy ezen egyházi testületeket nem egyedül egyházi jellegök szerint címzik is, hagyjunk fel legalább mi ezen rossz szokással, mert az egyházi gyűléseknek egészen egyházi jellege teljesen megóvándó, itt mindenki egyházi minőségben van jelen, a tagok, bármi legyen szerepök a testületen kívül, itt csak mint a nagytiszteletű (főtiszteletű) testület tagjai jelennek meg. Szólónak az egyházi téren egyedüli törekvése az, hogy a tiszteletes ember címet megérdemelhesse. A mi az elnöklő gondnok lemondását illeti, az ügy ekként áll: ő a n.-károlyi memorandumnak egyszerű pártolását is ellenezte; ez ügyben kérése ellenére értekezlet nem tartatott, sem az ügy a teljes számú üléshez két első napján tárgyalás alá nem vétetett; a gyűlés a 3-ik napon 8—9 tag jelenlétében, a világiak eltávoztása után, s történetesen a mikor a gondnok épen nem volt jelen a tanácssteremben, vette elő a kérdést s döntötte el az ismert módon, akkor, mikor a tiszántúli egyházker. közgyűlés már hozott az ügyben határozatot. E körülmény indította az érdemekben gazdag gondnokot a lemondásra, s bár megvalósulna tudósítónk, Vöröss Zsigmond úrnak a tudósításban kifejezett azon reménye, hogy sikerülne őt továbbra is megtartanunk magunknak!

Halálozás. Osterlamm Ernő főiskolai tanártársunkat súlyos csapás érte kedves nejének hirtelenül, váratlanul történt elhunytá által. A családi veszteségről kiadott gyászlevél így hangzik: „Osterlamm Ernő főiskolai tanár a maga, leánya Osterlamm Olga Géresi Kálmánné és az összes rokonok nevében, fájdalomtól megtörve tudatja forrón szeretett nejének, a legjobb édesanyjai szívnek, szerető rokonnak Osterlamm Ernőné szül. Koller Johannának 1890. november 3-ik napján estve, élete 61-ik, boldog házasságának 38-ik évében, szív-

szélhűdésben történt gyászos elhunytát. A drága hamvak protestáns egyházi szertartás szerint, a N.-Péterfia 977. sz. a háztól, novemberhó 6-ik napján, délelőtt 10 órakor, a háznál tartandó rövid ima után, a Czegléd-utcai temetőben helyeztetnek örök nyugalomra. Mely végtisztességtételre a rokonok, barátok és ismerősök meghívotnak. Debreczen, 1890. nov. 4. Béke hamvaira! — Mindnyájunkat megdöbbentett e szomorú haláleset, kik az elhunytat csak néhány nappal ezelőtt még élete erejében láttuk szerettei körében utcainkon járni. A boldogult jó nőt, a hű feleséget, a szerető anyát s a köztiszteltben álló asszonyt a közelebbi és távolabbi rokonokon kívül városunk egész társadalma gyászolja: úgy az intelligencia, melynek egyik rokonszenves, tisztelt tagja volt, mint a szegények, az özvegyek és az árvák, kik hű gyámoltójukat veszítették el a krisztusi szeretet eme földön élt s testet öltött egyik nemes képviselőjében. A temetés alkalmával a háznál Dicsőfi József lelkész úr mondott szép imádságot, a temetőben pedig Materny Lajos ág. hitv. ev. lelkész úr imádkozott. Legyen nyugodt az elhunyt derék nő síri álma. Hátrahagyott kedveit vigasztalja a tudat, hogy a ki oly nemes volt életében, az könnyű, szép halállal nyerte el az igazság koronáját. A temetésen nyilatkozott óriási közrészvét arról tett bizonyosságot, hogy az a halott sokaké volt, hogy szeretet, tisztelet és hálás emlékezet kísérte őt el örök nyugalomra helyére.

Mellékletül küldjük e számunk kapcsán a „Téli Ujság“ előfizetési felhívását. Ajánljuk e vallásos néplapot t. olvasóink figyelmébe, szíves pártfogásába.

Szerk. posta. Gondos. Beeszes cikkét vettem. Mielőbb sort keritek reá. — Sz. M. Genf. A szép országból jött szép kis költemény napvilágot látand. Üdvözetlet írójának!

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Csiky Lajos.

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A tiszántúli ev. ref. egyházkerületben a bihari egyházmegyéhez tartozó z s á k a i egyház lelkészi állomására pályázat hirdettetik.

Ezen lelkészi állomás évi jövedelme hivatalosan 923 frt 40 krra van felvéve, s így a 2-ik osztályba tartozik.

Pályázók kellőleg felszerelt kérvényeiket december hó 7-ik napjáig adják be nt. Szabó Károly esperes úrhoz Nagy-Kerekiben.

Az állomás 1891. április 24-én lesz elfogalható.

Debreczen, 1890. nov. 3.

Révész Bálint,
püspök.

PÁLYÁZAT tanári állomásra.

A szászvárosi ev. ref. Kuun-kollegium főgymnasiumában a 3-ik classica litteraturai rendes tanszékre pályázat nyittatik. E tanszékkel a classicai nyelveken kívül — kisebb óra-számban — a magyar nyelvnek tanítása van egybekötve.

Javadalma: évi 1200 frt fizetés, 200 frt szálláspénz vagy lakás természetben, s egyelőre három ízben 100 — 100 frt ötödéves korpótlék.

Az állomás a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kinevezése által töltetik be.

Abban az esetben, ha teljes minősítéssel bíró pályázók nem jelentkezének, helyettes tanár fog alkalmaztatni 800 frt évi fizetéssel.

Pályázók kellő okmányokkal fölszerelt folyamodványukat a szászvárosi ev. ref. Kuun-kollegium előjáróságához f évi december hó 4-ig adják be. Csak ev. ref. vallású egyének pályázhatnak.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület állandó igazgató tanácsának, Kolozsvárt, 1890. szept. 21-én tartott üléséből.

2—2

Szász Domokos, Parádi Kálmán,
erd. ev. ref. püspök, mint elnök. tanügyi előadó.

Pályázat

Szatmármegyei P a t ó h á z a ref. egyházban üresedésben levő tanítói állomásra. Fizetés kétszáz forint, hét köböl búza, tizenkét köböl tengeri, két öl tűzifa, temetőben kaszáló, közlegelőbe két darab marhalegelő, lakóház, kert, stóla jövedelem, ezenkívül községben lakó úri háznál gyermektanításért koszt. Pályázhatnak jól végzett okleveles tanítók, végzett theologusok, esetleg három évet jelesül végzett tanítójelöltek, főként nőtlének. Az állomás azonnal elfoglalandó, bővebb felvilágosítást ad az egyházközség előjárósága.

Patóháza, 1890. nov. 4

Bartók Károly,
ev. ref. lelkész,